

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

30.06.2025р.

Одеса

№ 65/29-рк/к

Виконавчий комітет
Теплодарської міської ради
Одеського району Одеської області

*«Інформація, доступ до якої
обмежено»*

Про здійснення заходів, спрямованих на розвиток конкуренції та припинення дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Рекомендації надаються з метою розвитку конкуренції на ринку ритуальних послуг у місті Теплодар Одеського району Одеської області та припинення дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію на зазначеному ринку.

2. ОРГАН МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ЯКОМУ НАДАЮТЬСЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

- (2) Виконавчий комітет Теплодарської міської ради Одеського району Одеської області (далі - виконавчий комітет Теплодарської міської ради) (ідентифікаційний код юридичної особи - *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, місцезнаходження юридичної особи за даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) із організаційно-правовою формою - орган місцевого самоврядування.
- (3) Систему та гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правового статусу і відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування визначає відповідно до Конституції України Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».
- (4) Відповідно до частини першої статті 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами.
- (5) Згідно з абзацом п'ятим частини першої статті 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» система місцевого самоврядування включає виконавчі органи сільської, селищної, міської ради.

- (6) Відповідно до частин першої та другої статті 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи. Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам, а з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади - також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.
- (7) Частиною першою статті 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що органи місцевого самоврядування є юридичними особами і наділяються цим та іншими законами власними повноваженнями, в межах яких діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність відповідно до закону.
- (8) Відповідно до частини першої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» державна політика у сфері розвитку економічної конкуренції та обмеження монополізму в господарській діяльності, здійснення заходів щодо демонополізації економіки, фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, консультативної та іншої підтримки суб'єктів господарювання, які сприяють розвитку конкуренції, здійснюється, в тому числі, органами місцевого самоврядування.
- (9) Отже, дія Закону України «Про захист економічної конкуренції» поширюється на діяльність виконавчого комітету Теплодарської міської ради щодо реалізації державної політики у сфері розвитку економічної конкуренції та обмеження монополізму, здійснення заходів, які сприяють розвитку конкуренції.

3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (10) Південним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення), в тому числі на виконання доручення Голови Антимонопольного комітету України від 08.01.2025 № 13-01/6 (вх. № 65-01/18К від 09.01.2025), здійснюється державний контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції у сфері ритуальних послуг в межах Одеської області.
- (11) З метою забезпечення виконання покладених на Відділення завдань, керуючись статтями 3, 7, 17, 22, 22¹ Закону України «Про Антимонопольний комітет України», пунктами 3, 8 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, на адресу виконавчого комітету Теплодарської міської ради надіслані вимоги від 11.04.2024 № 65-02/838е та від 14.01.2025 № 65-02/138е про надання інформації, на які листами від 19.04.2024 № 09-01-18/576 (вх № 65-01/1189 від 24.04.2024) та від 23.01.2025 № 09-01-18/126 (вх. № 65-01/165 від 24.01.2025) надано інформацію з копіями підтверджувальних документів.
- (12) На адресу ФОП Лященко А.Л. направлено вимогу про надання інформації від 20.03.2025 № 65-02/1352е, на яку листом б/н, б/д (вх. № 65-01/1048 від 11.04.2025) надано інформацію з копіями підтверджувальних документів.

4. НОРМАТИВНО – ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (13) У відповідності до частини третьої статті 140 Конституції України місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи.
- (14) Згідно з частиною другою статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

- (15) Відповідно до підпункту 11 пункту «а» статті 30 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать власні (самоврядні) повноваження щодо забезпечення утримання в належному стані кладовищ, інших місць поховання та їх охорони, крім випадків, передбачених статтею 23¹ Закону України «Про поховання та похоронну справу».
- (16) Згідно зі статтею 40 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, крім повноважень, передбачених цим Законом, здійснюють й інші надані їм законом повноваження.
- (17) Засади здійснення діяльності з поховання померлих в Україні врегульована, зокрема:
- Законом України «Про поховання та похоронну справу» (далі - Закон);
 - Наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1110/9709, яким затверджено:
 - Типове положення про ритуальну службу в Україні, (далі – Типове положення);
 - Необхідний мінімальний перелік окремих видів ритуальних послуг (далі - Необхідний мінімальний перелік послуг);
 - Необхідний мінімальний перелік вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення (далі - Необхідний мінімальний перелік вимог);
 - Порядок утримання кладовищ та інших місць поховань;
 - Єдиною методикою визначення вартості надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, затвердженою наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 194, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 18.03.2004 за № 338/8937.
- (18) Згідно зі статтею 1 Закону *поховання* - діяльність відповідних органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у межах повноважень, визначених цим Законом, а також суб'єктів господарювання, спрямована на:
- забезпечення належного ставлення до тіла (останків, праху) померлого;
 - забезпечення права громадян на захоронення їхнього тіла відповідно до їх волевиявлення, якщо таке є;
 - створення та експлуатацію об'єктів, призначених для поховання, утримання і збереження місць поховань;
 - організацію і проведення поховань померлих та/або загиблих (далі - померлих);
 - надання ритуальних послуг, реалізацію предметів ритуальної належності.
- (19) У статті 2 Закону наведені терміни, які вживаються в такому значенні, зокрема: *місце поховання* - кладовище, крематорій, колумбарій або інша будівля чи споруда, призначена для організації поховання померлих; *поховання померлого* - комплекс заходів та обрядових дій, які здійснюються з моменту смерті людини до поміщення труни з тілом або урни з прахом у могилу або колумбарну нішу, облаштування та утримання місця поховання відповідно до звичаїв та традицій, що не суперечать законодавству; *ритуальні послуги* - послуги, пов'язані з організацією поховання та облаштуванням місця поховання.
- (20) Відповідно до частини п'ятої статті 8 Закону органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи в межах своєї компетенції:
- 1) вирішують відповідно до закону питання про відведення земельних ділянок для організації місць поховання;
 - 2) забезпечують будівництво, утримання в належному стані та охорону місць поховання;
 - 3) створюють ритуальні служби;
 - 4) вирішують питання про надання за рахунок коштів місцевих бюджетів ритуальних послуг у зв'язку з похованням самотніх громадян, ветеранів війни та праці, а також інших категорій малозабезпечених громадян; про надання допомоги на поховання померлих громадян в інших випадках, передбачених цим Законом;

- 5) здійснюють контроль за дотриманням законодавства стосовно захисту прав споживачів у частині надання суб'єктами господарювання ритуальних послуг та реалізацією ними предметів ритуальної належності;
- б) здійснюють інші повноваження, передбачені цим та іншими законами.
- (21) Згідно з частиною шостою статті 8 Закону для організації (утворення), будівництва, утримання в належному стані та охорони місць поховання сільські, селищні, міські ради можуть створювати спеціалізовані комунальні підприємства.
- (22) Відповідно до статті 23 Закону, а також відповідно до положень пункту 1.1 Порядку утримання кладовищ та інших місць поховань для розміщення місця поховання рішенням уповноваженого органу в установленому законом порядку відповідному спеціалізованому комунальному підприємству, установі, організації в постійне користування надається земельна ділянка. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад забезпечують планування та впорядкування території місць поховання згідно з генеральними планами забудови відповідних населених пунктів та іншої містобудівної документації з дотриманням обов'язкових містобудівних, екологічних та санітарно-гігієнічних вимог. Орган місцевого самоврядування може прийняти рішення про часткове або повне припинення поховання померлих (закриття) кладовища в разі, якщо на території кладовища немає вільних місць для облаштування нових могил (колумбарних ніш), а поховання померлих можливе лише на місцях родинного поховання або шляхом підпоховання в могилах за згодою користувачів місць поховання відповідно до статті 25 цього Закону.
- (23) Згідно зі статтею 25 Закону після здійснення поховання померлого виконавцю волевиявлення померлого або особі, яка взяла на себе зобов'язання поховати померлого, як користувачу місця поховання (користувачу місця родинного поховання) спеціалізованим комунальним підприємством (а в разі його відсутності - виконавчим органом сільської, селищної, міської ради) видається відповідне свідоцтво, зразок якого затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства. На могилах (місцях родинного поховання) можуть встановлюватися намогильні споруди, склепи за індивідуальним замовленням у межах, встановлених для могили (родинного поховання). Встановлені намогильні споруди, склепи реєструються спеціалізованим комунальним підприємством (а в разі його відсутності - виконавчим органом сільської, селищної, міської ради) у книзі обліку намогильних споруд, форму якої затверджує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.
- (24) У відповідності до статті 27 Закону кожне поховання та перепоховання померлих реєструється спеціалізованим комунальним підприємством (а в разі його відсутності - виконавчим органом сільської, селищної, міської ради), державною установою або державним підприємством, що належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту ветеранів війни (у разі поховання на Національному військовому меморіальному кладовищі), у книзі реєстрації поховань померлих, форма якої встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.
- (25) Згідно зі статтею 28 Закону землі, на яких розміщені місця поховання, є об'єктами права комунальної власності, крім випадків, передбачених статтею 23¹ цього Закону, і не підлягають приватизації або передачі в оренду.
- (26) Тобто, лише комунальні ритуальні служби можуть утримувати місця поховання.
- (27) Таким чином, чинне законодавство у сфері ритуальних послуг передбачає надання органом місцевого самоврядування земельної ділянки для розміщення місць поховання саме спеціалізованому комунальному підприємству, установі, організації.
- (28) Відповідно до статті 9 Закону *ритуальні служби - спеціалізовані комунальні підприємства*, що створюються органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом, з метою здійснення організації поховання померлих і надання ритуальних послуг,

передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, передбаченим пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону. Ритуальні служби можуть також надавати ритуальні послуги, не передбачені необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг та реалізації предметів ритуальної належності, виготовляти предмети ритуальної належності. Тарифи щодо оплати таких послуг та предметів ритуальної належності встановлюються в межах, визначених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради.

- (29) Згідно з частиною першою статті 10 Закону надання ритуальних послуг відповідно до Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності. Вартість таких послуг встановлюється в порядку і в межах, встановлених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради.
- (30) Відповідно до статті 12 Закону особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови, або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг.
- (31) Ритуальні послуги надаються за плату згідно з договором-замовленням, крім випадків, передбачених законом.
- (32) Виконавець може надавати ритуальні послуги, визначені необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг. Цей перелік затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.
- (33) Відповідно до Необхідного мінімального переліку послуг до такого переліку послуг належать:
1. Оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання.
 2. Оформлення свідоцтва про поховання.
 3. Копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили).
 4. Монтаж та демонтаж намогильної споруди при організації під поховання в існуючу могилу.
 5. Кремація тіл померлих.
 6. Поховання та підпоховання урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю.
 7. Зберігання урн з прахом померлих у крематорії.
 8. Організація відправлення труни з тілом чи урни з прахом померлого за межі України.
 9. Запаювання оцинкованої труни.
 10. Замощення урни з прахом померлого в колумбарну нішу.
- (34) Ритуальні послуги згідно із зазначеним переліком надаються або безпосередньо ритуальною службою відповідної територіальної громади, або суб'єктами господарювання, що уклали договір про надання ритуальних послуг з ритуальною службою або сільським головою.
- (35) Згідно з пунктом 3 Типового положення ритуальна служба здійснює організацію поховання померлих і надання ритуальних послуг відповідно до статей 9, 10, 12 Закону.
- (36) Виходячи із пункту 4 Типового положення, основними завданнями ритуальної служби в Україні є: здійснення організації поховання померлих і надання передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг та ритуальних послуг, не передбачених цим переліком, а також реалізація предметів ритуальної належності.

- (37) Відповідно до пункту 5 Типового положення ритуальна служба відповідно до покладених на неї завдань зобов'язана, зокрема, укласти договори-замовлення на організацію та проведення поховання; організувати поховання померлих згідно з договорами-замовленнями; організувати виконання роботи з благоустрою місць поховань відповідно до кошторису; забезпечувати функціонування місць поховань відповідно до порядку, визначеного відповідним виконавчим органом сільської, селищної та міської ради, згідно зі статтею 23 Закону.
- (38) Пунктами 8 та 8.1. Типового положення регламентовано, що ритуальна служба забезпечує укладання договорів із суб'єктами господарювання в такому порядку, зокрема, суб'єкт господарювання, що виявив бажання працювати на ринку ритуальних послуг, має подати до територіальної ритуальної служби відповідну заяву щодо укладання договору про надання ритуальних послуг на ім'я її керівника та долучити до заяви (засвідчені у встановленому порядку копії) такі документи:
- копію довідки про включення до ЄДРПОУ для юридичної особи або довідки про присвоєння ідентифікаційного номера для фізичної особи;
 - копію свідоцтва про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності;
 - перелік послуг, що пропонуються для надання суб'єктом господарювання;
 - режим роботи та номер телефону.
- (39) Тобто, суб'єкти господарювання, що виявили бажання працювати на ринку ритуальних послуг, зобов'язані укласти із ритуальною службою відповідної територіальної громади або із сільським головою договір про надання ритуальних послуг.
- (40) Таким чином, суб'єкти господарювання мають право здійснювати господарську діяльність на ринку ритуальних послуг лише за наявності укладеного договору з ритуальною службою або сільським головою про надання ритуальних послуг. Тобто, здійснення суб'єктами господарювання господарської діяльності з надання ритуальних послуг обмежено необхідністю укладання ними зазначеного договору.
- (41) З огляду на зазначене, згідно з положеннями чинного законодавства органи місцевого самоврядування зобов'язані забезпечити виконання вимог законодавства щодо організації діяльності в галузі поховань та похоронної справи, що включає в себе забезпечення надання населенню ритуальних послуг відповідно до Необхідного мінімального переліку послуг та за вартістю, встановленою в порядку і в межах, встановлених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради.
- (42) Організація надання ритуальних послуг органами місцевого самоврядування, з метою уникнення ущемлень прав споживачів, а також підтримки у належному стані благоустрою відповідної територіальної громади, здійснюється, в тому числі, шляхом створення спеціалізованих комунальних підприємств з надання ритуальних послуг – ритуальних служб або шляхом укладання договорів про надання ритуальних послуг із суб'єктами господарювання, що діють на цьому ринку.
- (43) Частиною першою статті 40 Господарського кодексу України передбачено, що державний контроль за дотриманням антимонопольно-конкурентного законодавства, захист інтересів підприємців та споживачів від його порушень здійснюються Антимонопольним комітетом України відповідно до його повноважень, визначених законом.

5. ПІДСТАВИ НАДАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (44) Відділення, здійснивши аналіз інформації, наданої виконавчим комітетом Теплодарської міської ради листами від 19.04.2024 № 09-01-18/576 (вх № 65-01/1189 від 24.04.2024) та від 23.01.2025 № 09-01-18/126 (вх. № 65-01/165 від 24.01.2025), а також інформації, наданої ФОП Лященком Андрієм Леонідовичем (далі – ФОП Лященко А.Л.) листом б/н, б/д (вх. № 65-01/1048 від 11.04.2025) встановило таке.
- (45) На території м. Теплодара є одне діюче міське кладовище, розташоване вздовж вул. Комунальної.

- (46) Кількість здійснених поховань на вказаному кладовищі склала: 2024 рік – «Інформація, доступ до якої обмежено»; 2025 рік - «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (47) Суб'єкт господарювання, який протягом 2024-2025 років здійснював обслуговування та забезпечував благоустрій міського кладовища м. Теплодар – ФОП Лященко А.Л. (реєстраційний номер облікової картки платника податків - «Інформація, доступ до якої обмежено»; місцезнаходження: «Інформація, доступ до якої обмежено»).
- (48) Зокрема, з метою надання ритуальних послуг та обслуговування і утримання міського кладовища м. Теплодар, виконавчим комітетом Теплодарської міської ради прийнято рішення від 16.01.2024 № 12/В-2024 «Про визначення виконавця з обслуговування і утримання міського кладовища м. Теплодар Одеського району Одеської області та надання ритуальних послуг для населення».
- (49) Згідно з вказаним рішенням ФОП Лященко А.Л. визначений виконавцем з обслуговування і утримання міського кладовища м. Теплодар та з надання ритуальних послуг для населення. Дане рішення є чинним.
- (50) Рішенням виконавчого комітету Теплодарської міської ради від 28.02.2024 № 41/В-2024 «Про встановлення тимчасових тарифів на ритуальні послуги, які надаються фізичною особою – підприємцем Лященко А.Л.», для даного суб'єкта господарювання встановлені наступні тарифи на ритуальні послуги:
- копання могили механізованим способом (влітку) довжиною більше 1,5 м – 5300 грн.;
 - копання могили ручним способом (влітку) довжиною більше 1,5 м – 6500 грн.;
 - копання могили механізованим способом (взимку) довжиною більше 1,5 м – 5900 грн.;
 - копання могили ручним способом (взимку) довжиною більше 1,5 м – 6900 грн.
- (51) Крім того, виконавчим комітетом Теплодарської міської ради було прийнято рішення від 22.04.2010 № 145/В-10 «Про затвердження Положення про порядок надання ритуальних послуг на території м. Теплодар». Дане рішення є чинним.
- (52) Відповідно до Положення про порядок надання ритуальних послуг на території м. Теплодар організацію поховання померлих здійснює Управління майна та інвестицій Теплодарської міської ради (відповідальний працівник, визначений наказом) (з 11.01.2022 Управління житлово – комунального господарства, землевпорядкування та майна Теплодарської міської ради) (пункт 1.3 даного Положення). Надання ритуальних послуг, а також реалізація предметів ритуальної належності у місті здійснює суб'єкт господарювання, який уклав договір з Управлінням майна та інвестицій Теплодарської міської ради (пункт 1.4 Положення). Відповідно до положень пункту 1.8 Положення про порядок надання ритуальних послуг на території м. Теплодар суб'єкту господарювання забороняється надавати ритуальні послуги без укладення з Управління майном та інвестицій Теплодарської міської ради договору про надання ритуальних послуг.
- (53) При цьому, на території м. Теплодара ритуальна служба органом місцевого самоврядування, не створена.
- (54) На підставі рішень виконавчого комітету Теплодарської міської ради від 16.01.2024 № 12/В-2024 «Про визначення виконавця з обслуговування і утримання міського кладовища м. Теплодар Одеського району Одеської області та надання ритуальних послуг для населення», та від 22.04.2010 № 145/В-10 «Про затвердження Положення про порядок надання ритуальних послуг на території м. Теплодар» Управлінням житлово – комунального господарства, землевпорядкування та майна Теплодарської міської ради укладено з ФОП Лященко А.Л. договір на утримання Теплодарського міського кладовища з прилеглою територією та надання ритуальних послуг від «Інформація, доступ до якої обмежено», відповідно до якого ФОП Лященко А.Л. приймає в господарське відання міське кладовище з прилеглою до нього територією з метою якісного утримання міського кладовища, подальшого розвитку інфраструктури та надання ритуальних послуг (пункт 1.1 договору). Відповідно до пункту 2.8 даного договору ФОП Лященко А.Л. здійснює захоронення, веде обліково – архівну документацію та здійснює інші господарські заходи, пов'язані безпосередньо з ефективним

використанням міського кладовища та якісним обслуговуванням населення. Даний договір містить положення щодо пролонгації на наступний період на тих же умовах (пункт 5.1 договору).

- (55) Договори про надання ритуальних послуг з іншими суб'єктами господарювання не укладались.
- (56) Виконавчий комітет Теплодарської міської ради зазначив, що протягом 2024 – 2025 років ритуальні послуги населенню на території м. Теплодара надавались виключно ФОП Лященком А.Л. відповідно до рішення виконавчого комітету Теплодарської міської ради від 16.01.2024 № 12/В-2024 «Про визначення виконавця з обслуговування і утримання міського кладовища м. Теплодар Одеського району Одеської області та надання ритуальних послуг для населення» та укладеного договору на утримання Теплодарського міського кладовища з прилеглою територією та надання ритуальних послуг від *«Інформація, доступ до якої обмежено»*. Зазначену інформацію підтвердив і ФОП Лященко А.Л.
- (57) Як зазначено у розділі 4 цих рекомендацій засади здійснення діяльності з поховання померлих в Україні врегульована, зокрема, Законом України «Про поховання та похоронну справу». Цей Закон визначає загальні правові засади здійснення в Україні діяльності з поховання померлих, регулює відносини, що виникають після смерті (загибелі) особи, щодо проведення процедури поховання, а також встановлює гарантії належного ставлення до тіла (останків, праху) померлого та збереження місця поховання.
- (58) Таким чином, Закон України «Про поховання та похоронну справу» визначає правові засади здійснення діяльності з поховання померлих, складовою частиною якої є, в тому числі, наявність ритуальної служби, як спеціалізованого комунального підприємства, яка може створюватись органом місцевого самоврядування.
- (59) Відповідно до положень статті 9 Закону України «Про поховання та похоронну справу» ритуальні служби створюються органами місцевого самоврядування з метою здійснення організації поховання померлих і надання ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності.
- (60) Тобто, ритуальна служба внаслідок здійснення господарської діяльності з надання ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг та реалізації предметів ритуальної належності, фактично є суб'єктом господарювання, основним завданням якого є забезпечення рівня мінімальної пропозиції на ринку ритуальних послуг.
- (61) Згідно зі статтею 12 Закону України «Про поховання та похоронну справу» особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг.
- (62) Тобто, без укладення відповідного договору із сільським головою або ритуальною службою суб'єкт господарювання не може надавати ритуальні послуги. В свою чергу, особі, яка зобов'язалася поховати померлого, законодавцем надано право обрання виконавців послуг виключно серед суб'єктів господарювання, які уклали відповідні договори з сільським головою або ритуальною службою.
- (63) Таким чином, у відповідності до положень Закону України «Про поховання та похоронну справу» ритуальна служба наділена повноваженнями на укладання договорів із суб'єктами господарювання, які виявили бажання працювати на ринку ритуальних послуг в певних територіальних межах та на укладання відповідних договорів-замовлень на організацію та проведення поховань з особами, які зобов'язались поховати померлого.
- (64) Крім того, Положення про порядок надання ритуальних послуг на території м. Теплодар, затверджене рішенням виконавчого комітету Теплодарської міської ради від 22.04.2010 № 145/В-10, передбачає наявність ритуальної служби та встановлює наступні повноваження та обов'язки ритуальної служби. Зокрема:

- у пункті 2.1.1 визначено, яка інформація для споживачів ритуальних послуг повинна бути розміщена ритуальною службою;
 - у пункті 2.2.4 зазначено, що замовник ритуальних послуг має право у процесі виконання замовлення внести до нього часткові зміни, які повинні бути прийняті, зокрема, ритуальною службою, за умови, що їх виконання технічно і технологічно можливе та до оформленого договору – замовлення внести відповідні зміни;
 - у пунктах 2.2.5 – 2.2.6 вказано про відповідальність, зокрема, з боку ритуальної служби за надання неякісних ритуальних послуг або прострочення їх надання;
 - у пункті 2.3.6 зазначено, що для поховання померлих одиноких громадян, осіб без певного місця проживання, осіб, від поховання яких відмовились рідні, невпізнаних трупів на кладовищі надається земельна ділянка під одинарне поховання. Поховання зазначених осіб здійснюється ритуальною службою;
 - у пункті 2.3.9 зазначено, що для одержання адміністративної послуги з оформлення свідоцтва про поховання до ритуальної служби надаються документи, згідно з визначеним у даному Положенні переліком;
 - у пункті 2.3.10 зазначено, що для встановлення намогильної споруди користувач місця поховання подає до ритуальної служби документи, згідно з визначеним у даному Положенні переліком;
 - у пункті 2.3.14 зазначено, що ритуальна служба забезпечує оформлення договору – замовлення на перепоховання та призначає термін його проведення.
- (65) З огляду на зазначене, і діючим законодавством і Положенням про порядок надання ритуальних послуг на території м. Теплодар, затвердженим рішенням виконавчого комітету Теплодарської міської ради від 22.04.2010 № 145/В-10, визначаються повноваження, якими наділяється виключно ритуальна служба та обов'язки, які на неї покладаються.
- (66) Відповідно інші суб'єкти господарювання, не маючи статусу ритуальної служби, в даному випадку ФОП Лященко А.Л., який визначений виконавцем з обслуговування і утримання міського кладовища м. Теплодар та надавачем ритуальних послуг для населення у відповідності до рішення виконавчого комітету Теплодарської міської ради від 16.01.2024 № 12/В-2024, не можуть забезпечити виконання завдань, покладених виключно на ритуальну службу.
- (67) Частиною першою статті 73 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що акти ради, сільського, селищного, міського голови, голови районної в місті ради, виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради, прийняті в межах наданих їм повноважень, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на відповідній території органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами, а також громадянами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.
- (68) Виконавчий комітет Теплодарської міської ради своїм рішенням уповноважив ФОП Лященко А.Л. здійснювати обслуговування і утримання міського кладовища м. Теплодар та надавати населенню ритуальні послуги в даних територіальних межах.
- (69) При цьому, відповідно до інформації, наданої виконавчим комітетом Теплодарської міської ради у 2024 році з місцевого бюджету було здійснено відшкодування вартості предметів ритуальної належності ФОП Чебан В.О. (реєстраційний номер облікової картки платника податків - *«Інформація, доступ до якої обмежено»*; місцезнаходження: *«Інформація, доступ до якої обмежено»*), призначених для захоронення загиблих (померлих) військовослужбовців. В той же час, відповідно до відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, ФОП Чебан В.О. здійснює господарську діяльність, зокрема за кодом КВЕД 96.03: *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (70) Враховуючи зазначене, ринок ритуальних послуг на території м. Теплодара, на який поширюються повноваження виконавчого комітету Теплодарської міської ради, може бути

конкурентним та економічно привабливим для інших суб'єктів господарювання, що могли б бути потенційними конкурентами на вказаному ринку.

- (71) Отже, дії виконавчого комітету Теплодарської міської ради Одеського району Одеської області щодо прийняття рішення від 16.01.2024 № 12/В-2024 «Про визначення виконавця з обслуговування і утримання міського кладовища м. Теплодар Одеського району Одеської області та надання ритуальних послуг для населення», яким визначено фізичну особу – підприємця Ляценка Андрія Леонідовича виконавцем з обслуговування і утримання міського кладовища м. Теплодар та надавачем ритуальних послуг для населення в межах м. Теплодар, можуть мати негативний вплив на конкуренцію на ринку ритуальних послуг в межах м. Теплодар, в свою чергу споживачі ритуальних послуг позбавляються можливості обирати виконавців ритуальних послуг серед суб'єктів господарювання, які уклали відповідний договір про надання цих послуг.

5. ВИСНОВКИ

- (72) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція (конкуренція) - це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремих суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.
- (73) Відповідно частин до першої та другої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» державна політика у сфері розвитку економічної конкуренції та обмеження монополізму в господарській діяльності, здійснення заходів щодо демонополізації економіки, фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, консультативної та іншої підтримки суб'єктів господарювання, які сприяють розвитку конкуренції, здійснюється органами державної влади, органами місцевого самоврядування та органами адміністративно-господарського управління та контролю.
- (74) Суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.
- (75) Статтею 19 Конституції України передбачено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.
- (76) Аналіз наявної у Відділенні інформації свідчить, що в Теплодарській міській територіальній громаді не врегульована діяльність в галузі поховання померлих у порядку, встановленому чинним законодавством.
- (77) На території м. Теплодара, на яку поширюються повноваження виконавчого комітету Теплодарської міської ради, відсутній передбачений законодавством порядок доступу суб'єктів господарювання на ринок ритуальних послуг.
- (78) Відповідно до частини другої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.
- (79) Отже, реалізація виконавчим комітетом Теплодарської міської ради покладених на нього повноважень має здійснюватися з дотриманням вимог чинного законодавства України, що в свою чергу забезпечить дотримання положень Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (80) Відповідно до частини шостої статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» адміністративна колегія територіального відділення Антимонопольного комітету України має право надавати обов'язкові для розгляду рекомендації та вносити до органів

державної влади, органів місцевого самоврядування, установ, організацій, суб'єктів господарювання, об'єднань пропозиції щодо проведення заходів, спрямованих на обмеження монополізму, розвиток підприємництва і конкуренції, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, а також щодо припинення дій або бездіяльності, що можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

Враховуючи вищевикладене, керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 із змінами, адміністративна колегія Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Виконавчому комітету Теплодарської міської ради Одеського району Одеської області (ідентифікаційний код юридичної особи - *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) з метою розвитку конкуренції на ринку ритуальних послуг в межах міста Теплодар Одеського району Одеської області та припинення дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію на зазначеному ринку, вжити заходи щодо врегулювання діяльності в галузі поховань та похоронної справи відповідно до Закону України «Про поховання та похоронну справу».

Про результати розгляду рекомендацій необхідно повідомити Південне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України **упродовж двох місяців з дня їх отримання** з наданням документів, підтверджуючих виконання рекомендацій.

Голова Колегії

Андрій БОРИСЕНКО